

Greven lod den fjermer hov, som hesten først satte på det genvundne land, beslå med sølv og forærede den til kongen; den opbevares på Amalienborg slot (24).

Den hvide hest, som Christian X daglig red på gennem København, skal have været en grå skimmel, der af og til blev farvet hvid (25).

Under slaget på Fly hede i Salling kunne den svenske kong Albrecht ikke stå sig imod dronning Margrethe; fra kirketårnet i Kobberup så hun, at han lod sin hest aflive og indvoldene rive ud, hvorefter han skjulte sig i kadaveret – her tog Margrethe ham til fange (26).

Der er en hest af guld i kong Volkers grav ved Millinge (27).

Valdemar II lovede Slagelse by den jord, som Hellig Anders kunne ride omkring på et ni nætter gammelt fæl samtidig med at kongen var i bad (28).

Der fandtes ingen heste med spat i Danmark før svenskerne kom, de lod deres og vore heste gå for samme plov, og så blev de danske smittede (29).

Den store sandflugt i klitterne n.f. Husby kirke blev startet af en havmand. Man fandt hans lig, satte det i en vogn, spændte seks løbske heste for den og lod dem løbe mod havet – og straks hørte sandflugten op (30).

Hestene ville ikke trække en vogn med stjålne kirkeklokker og med sten fra en nedbrudt kirke (31). Da den omkomne fra en sammenstyrtet brønd 1848 skulle begraves, spændte man et par sorte heste for ligvognen; men de ville ikke trække den og måtte udskiftes med to hvide. Nogen tid forinden havde en mand set et ligtog komme ud fra gården, og der var to hvide heste for den forreste vogn (32).

Man fortalte, at to tvilling-søstre blev født af et øg, man lagde dem på mandens kofte i et hjørne af gården (SFyn; 33).

I Frederik III's stald fandtes en hest med et horn ud af begge øren; de faldt hvert år af og voksede ud igen (34).

LITTERATUR: (1) 96 43,59,80,82,114,132,174; (2) 625 18; (3) 390 8, 10; (4) 390f 2, 252; (5) 390 6, 237f; (6) 390 4,339; 390g 2, 159f sml. 390f 2. 252; 440 83; (7) 390 4, 338; (8) 131 1906/23:3224 (1942); (9) 390f 6,145; (10) 390f. 1,62,65; (11) 216 100; (12) 390 3,36,41; (13) 198 3,293; 130 10,518; (14) 266 2,223f; (15) 390f. 6.2,92,94; (16) 426 1964, 131; (17) 390 6, 209; (18) 244 128; 644 12,140; (19) 390g 2,239; (20) 17 7; 711b 33; (21) 217 110; (22) 468 111f; (23) Jyske Tidende 13/2 1981; (24) 711i 128; (25) 379 256; (26) 764p 4,17 sml. 44; 644 1,9; (27) 499 32f; (28) 221 2, 525 sml. 688 300; (29) 390f

4, 73; (30) 390f 2,152; (31) 390f 3,96,135; (32) 366 272; (33) 677 46; (34) 574b 1,1763,597.

EVENTYR, MOLBOHISTORIE

»Hans med guldhåret« finder i en høj en brun, en sort og en hvid hingst (1). Bergmand ejer en hest helt besat med klokker, så han altid kan høre, hvor den er; en tjenestedreng stjæler den og sælger den til kongen (2). Troldmand tager hoven af en hest, spytter på dem og rider op ad det stejleste bjerg (3). Pige lægger et halmstrå på hestens ryg, og den standser (4). En mestertyv skal stjæle tolv heste fra en stald (5).

En hest kommer ud af et træ (6), fremtrylles af ris (7).

Troldmand forvandler en smuk prins til et grimt øg, der følger med en dreng til en bonde. Han sælger hesten, drengen genser den på et slot og sælger den til prinsesse, hesten finder hendes tabte ring, hun kysser den, og hesten forvandles til en prins (8). Prins skal hugge hovedet af en hest og sætte det til dyrets anden ende, og det genforvandles til prinsessens bror (9), sml. nedenfor; prinsesse forvandles til en hest (10); heks forvandler kongesøn til en hvid, talende hest (11); blandt seks heste skal en far finde sin omskabte søn (12). En lærling skaber sig om til hest, grimmen skal tages af, før den sælges (13).

Kongens hest Bissefalius æder hver morgen en jomfru; en gåsedreng deler sin mad med en gammel kone, som siger, at han hos kongen skal hente en lille grå hest bag stalddøren; den kan tale og siger, at drengen skal klatre op i et træ og lade dens grime falde på Bissefalius, så bliver den tam (14). Prinsesse taler med sin hest mens hun rider til kirke (15). En dreng rider på en talende hest til et slot; er han sulten skal han rykke i dens højre øre, bliver han tørstig i dens venstre. Hesten hjælper ham med at løse opgaver, drengen skal hugge dens hoved af og sætte det ved halen, og dyret forvandles da til en prins (16). En talende hest hjælper en dreng hos havmanden og på et slot, hvor han bliver gift med prinsessen; han skal skære dens hoved af, osv. (17).

En gammel hest hjælper en prins med at fange den kanarieugl, som kan læge en syg konge (18). Dansk prins sender seks mælkehvide heste med lyserøde muler, guldsko og skarlagens dækkener til den engelske konge (19). Helten kommer ridende på en guldhest (20); en grå hest har fire guldsko (21), en hest taber en guldsko for hvert skridt (22); en karl narrer nogle mænd til at købe et udgangs-øg, som han påstår gør penge, når han slår det på rumpen (23).

En hest dræbes af gift i et horn og ædes af kragerne

(22). Fanden bruger huden af en helmisse som borddug eller tæppe og bygger et hus af en horsepande (22), en opsats på bordet er et hestekranium (24). På en træhest, som står i slotsgården, rider en prins til byen og tilbage (25). En talende hest kan gå på både land og vand (26), en hest fra havet rider over vand og land (27); en prins skal skaffe kongen en hingst, der kan springe over slottet; et æsel skaber sig om til en hingst og præsterer det samme (28).

Vorherre tager benet af en hest og skoer det (29). Dannebrogshesten (30); De tre bjergheste (31).

I en løgnehistorie tager et øg fire mil i hvert skridt (32).

En molbo kom ind i en butik i Århus, hvor et rundt sennepslod lå på disken, og spurgte, hvad det var for en mærkelig tingest. »Det er et hesteæg«, svarede købmanden, »du kan lade det ruge ud, så har du et føl«. Det syntes molboen var en god idé, og købmanden solgte ham loddet for en høj pris. Hjemme lande han »hesteægget« under sit gamle øg. Der gik lang tid, og der kom ikke noget føl ud af det. I sin ærgrelse besluttede molboen at drukne ægget og tog det med op på en høj, så det kunne trille ned i havet tæt ved. Men loddet trillede skævt og ramte en tornebusk på skrænten; under den lå en hare, som sprang væk. Nu troede molboen, at ægget gik itu, da det ramte busken; han løb efter haren og råbte fyl, fyl, fyl, fyl! (33).

LITTERATUR: (1) 397 34; (2) 390b 125f sml. 244 1,207; (3) 244 225; 644 12,8 og 13,42; (4) 244c 69; (6) 644 8,14; (7) 390 4, 285; (8) 244g 133-40 sml. 244b 211-26; 390 7, 340; (9) 390 5, 201f; (10) 244b 10-13, 45-49; (11) 480 70-76; (12) 244 228 sml. 390 7,27; (13) 244 229,232; 644 7,190 og 13,135; (14) 244 119f; (15) 390 5, 64; (16) 244f 3ff; (17) 420 119-29; (18) 390b 265; (19) 244e 60f; (20) 644 6,222 sml. 244g 109; (21) 244e 63; (22) 390 5, 131,232,291; (23) 390 13,219f; (24) 390 5, 232; 390b 271; 244e 219; (25) 390 7, 36ff; (26) 366 48f; (27) 390k 86; (28) 366b 11-13,16f; (29) 644 10,2; (30) 390 12,100-03 sml. 127 31; (31) 420 41-50; (32) 644 3,202; (33) 390h 1,40.

GÅDER

Hvad er det, som bestandig går med et forklæde for røven? (1); som gør alting med et forklæde for sin røv (VJylland; 2); hvad går i marken og vender forklædet hjemad? (1854; 3); hvad er det, som vender forklædet til byen, når det går fra byen? (4) = hest med halen.

Hvad er det, der er lådden indvendig og lådden udvendig og har en stjert imellem? (NVFyn; 5);

låddent mod låddent og en stiv stang imellem? (1) = et spand heste for vogn. Hvad er det, som kommer fra Havrum og går til Davrum og bærer sine 100 pund; (6). Hvornår ligner en hest mest et får? Hvornår bliver hesten til et andet dyr? (7) = når den er lam.

Hvorfor giver man hesten foder fortil (1) = den har ingen tænder bagtil; hvor blev verdens første hest sadlet? (8) = på ryggen.

Når et brød koster 2 mark, hvad skal man så have for et læs hø? (9) = et spand heste.

Hvilken lighed er der mellem en svigermor og et føl? (10) = de bli'r begge til plage; hvorfor duer hesten ikke til at være skrædder? (1) = den æder fo'ret; hvorfor kan en hest ikke være elektriker? (11) = fordi den taber pærerne. Hvor mange søm skal der til en helbeslået hest? (12) = ingen, den er skoet. Hvad er det, som går på hovedet til vands og drikker mellem benene? – der står på hovedet og æder mellem benene? (1), hvad går til vands med 25 hoveder og drikker kun med det ene? (13), – der render op ad bakke og ned ad dale med 33 hoveder og én hale? (1); hvad er det, som ringler og skringler og går til vands med hovedet? (4) – i alle eksempler = hesteskosømmene.

LITTERATUR: (1) 390m 42f,220f; (2) 178b 1,601; (3) 244 233; (4) 644 6, 46, 58; (5) 131 1906/38:972; (6) 644 2, 41; (7) 131 1906/38:622; 644 9, 138; (8) 644 2,77; (9) 244 235 sml. 178b 1,600; (10) 131 1906/39 (1911); (11) 131 1906/38:1024; (12) 764p 139; (13) 644 9,91 sml. 109; 638 25f.

SKIK, BØRNELEG

I høvdinggrave fra bronze- og jernalder ligger skeletter af de heste, som fulgte deres herre i døden. De dertil knyttede hedenske ceremonier levede videre længe efter kristendommens officielle indførelse. Paven Innocens IV forbød 1249 ved sin legat i Danmark, at der ved ligfærd blev sunget om den dødes ridt mod det hinsidige med et stort følge og skinnende våben. Helt til nutiden var det skik, at en konges og adelsmands ridehest førtes med i sørgetoget, foran eller efter kisten.

I testamenter før reformationen står der ofte, at den afdøde skænker sin stridshest til den kirke, hvor han vil begraves; undertiden føjes til, at den skal rides ind i kirken. Denne indridning fandt sted endnu i begyndelsen af 1600-t. Ved Gert Rantzaus begravelse 1627 »kom en rytter, som var den salige statholders livtjener, iført hans kyrads ... og hvis hest med sort klæde var overtrukket og blev således holdende i kirken nærmest liget den hele prædiken igennem«. Fyns stifts biskop Niels Jespersen erklærede 1566: »Hesten skal ikke indrides i kir-

ken, men den som sådan rustning fører må sidde af og bære det ind før eller efter liget, som det kan sig bekvemme, og lade kirken, som er vort bedehus, nyde sin tilbørlige fred uden slig urenhed og besmittelse«.

Det nyttede dog ikke. Hesten spillede fortsat en stor ceremoniel og symbolsk rolle i de pompøse begravelser. Frederik II's livhest deltog 1588 med mange sortklædte rideheste i sørgetoget til Roskilde domkirke, og godt 350 år senere, 30. april 1947, blev Christian X's hest ført bag kisten gennem København (1).

En vestsjællandsk bonde bestemte, at hans hingst, som fik mange præmier og gjorde ham velhavende, skulle aflives straks efter hans død – hvilket skete da han 1884 var død (2). »Et år jeg [H. P. Hansen] var på tur sammen med Evald Tang Kristensen, så vi, at der hang et hesteben i en vognport i Fårup ved Rødkærbro. 'Hvorfor hænger det gamle ben der?' spurgte jeg manden. Jo, det var af en hest, der havde tjent tro i gården i en lang årrække. Da hesten ikke længere kunne arbejde, blev den trukket hen til en slagter, og han skulle levere hovene, hvori ejerens bogstaver var brændt, tilbage som bevis for, at dyret var slået ned og ikke solgt til en anden mand« (3); sml. s. 68.

I jernalderen satte man i moser et hestehoved spiddet på en lang stage og beklædt med en hestehud som offer til krigsguden. Siden rejste man kraniet på en stang udenfor gården; ved at vende gabet mod naboen, kunne man lede onde ånder derhen. Endnu senere gik en person foran i juleoptoget med et hestehoved på en stang; det havde tændte lys i øjnene, og han havde et tæppe over sig for at ligne en hest (4); sml. nedenfor.

Ville man nedkalde ulykke over en fjende rejstes *nidstangen* med øverst et hestehoved, hvis opspilte gab vendte mod hans bopæl (42). – Der var strid mellem folkene i Vedskølle og Tjæreby. En julenat ville vedskøllerne drille dem i Tjæreby, og de skar hovedet af en netop død hest og tog afsted for at sætte det på en stage midt i byen. Men da de kom til Hindemose lød det, som om en hest vrinskede, og hovedet på stagen svarede igen. De blev så forskrækkede, at de kastede stage og hestehoved fra sig og styrtede hjem. Hovedet var splittet ad, da de næste morgen kom ud til mosen (5).

Slagterne i Kolding og Holstebro plejede o. 1900 at føre en hest, der skulle slagtes, gennem gaderne pyntet med blomster og en grøn krans om halsen; forrest gik en trommeslager, og en mand råbte, at kødet kunne fås til den nævnte pris hos vedkommende slagter (6).

»At lave en hest. Bruges i julestuerne eller ved dansegilderne. To karle stiller sig med ryggen mod hinanden, og benene bindes sammen helt oppe ved låret, altså så langt oppe det kan gøres. De bøjer sig nu i lænden begge forover (hver sin vej), derefter får begge en pind i hver hånd, som er en halv alen lang, og med disse pinde støtter de sig mod jorden. Der lægges et dækket hen over ryggen af dem, det må nå så langt ned, at man ikke ser benene. En tredje sætter sig op og rider som på en hest, og nu bevæger de sig i samme retning« (Horsensegnen o. 1900; 7).

På Falster blev en *hvidemær* dannet af to personer: »Man fik fat i en horsepande og satte lys i øjenhulene, en af karlene holdt det frem foran sit ansigt, en anden gik bag ham, bukkede sig og satte sit hoved mod hans ryg. Begge var dækket af et lagen, og det hele skulle ligne en hest« (o. 1850; 8).

Ved gilder og dans lavede karlene i VSjælland *den hvide hest*. To gik foroverbøjede, den bagerste holdende den forreste karl om livet, begge dækket af et lagen, mens et par røde kvindehuer forestillede dyrets øren. Hesten travede højt vrinskende omkring i stuen mens den drejede hovedet til siderne (9). I Egeslevmagle bestod julebukkens hoved af en halmdusk på en stang og omhyllet med et klæde på hvilket var malet øren, mule og øjne, så det lignede et hestehoved (10).

Håndtaget på manglebrættet brugt til at rulle tøj med var næsten altid et udskåret hestehoved. Sml. s. 34, 40f.

Legen »ride strandhest«: en dreng lægger sit bøjede hoved mod en anden drengs ryg, holder i hans tøj og bærer en tredje på ryggen (o. 1840; 11). Når barnet ved sengetid var klædt af, skulle dets far eller mor »sko hest«. Idet man bankede under foden sagdes:

Sko, sko hest!
Hvem kan bedst?
Det kan vor præst.
Nej såmænd kan han ej.

Det kan vor smed,
som bor ved vort led.
Giv ham to skilling for det,
Nippe, nippe nelliker af!

Mod slutningen nappede man i barnets tær som når smeden trak »nelliker« (små søm) ud af hestens sko (Falster o. 1900; ØJylland; 12). Sko, sko lille hest, hvor mange søm skal der i? Otte eller ni, slå dem allesammen i (13). At sko heste (14), kan

du sko din fars hest? var en behændighedsleg (15). »Kan du holde din fars heste?« – svarer barnet ja føres en hånd hurtigt frem og tilbage forbi øjnene, den som blinker kan ikke holde dem (16); narrespørgsmål: kan du strække en hestesko ud mellem dine hænder? – skoen tages med hænderne og strækkes (rækkes) frem (17).

Ride ranke: barnet sidder på en voksen persons knæ og gynes op og ned (1700-t ff; 19).

Børnerim: ride til møl' · på ti føl, · komme tilbage · på to plagge · med en stor sigtekage (ØHanherred, Vendsyssel; 20). Børnesang: Gunder Knudsen, Kom, du store pruhhest (21). Bogstavhistorie: Hans Hansens Hans har hundrede heste, hundrede heste har hundrede haler, hundrede haler har hundrede hestehår; her holder herr Hans, han har hundrede hvide heste, hver hest har hundrede hvide hestehalehår (Sønderjylland, VSlesvig; 22). Piv-i-røv hest = legetøjshest med en fløjte i rumpen (1700-t ff; 23); gyngest = legetøjshest på buede gænger (1800-t ff; 24); mange børn red på en kæphest; på kæphest med udskåret hoved og kulørte bånd efterlignede børn på Ærø karlenes fastelavnsridt (25); karrusel'er på markeder og tivolipladser kører med udskårne og bemalede træheste, som til ven og/eller dreje, så barnet klamrer sig til den med fornemmelsen af, at det ellers bliver slået af.

LITTERATUR: (1) 643 nr. 1, 1963; 198 1, 455; 705 7, 409f; (2) 366c 145f; (3) 662 1, 26; (4) 423c 90; 379 215; (4a) sml. 625 152f; (5) 662 2, 38; (6) 131 1906/23:2254 (1937), 2455 (1910); (7) 390i 354 sml. 390e tb. 4, 98 (Randerseggen); (8) 242b 227; (9) 239 145; (10) 772 1913, 36; (11) 461 557f; (12) 426 1964, 122 sml. 644 4, 92; 131 1906/46:2224 (1935); (13) 390i 17-21 (m. varianter); 366 45; 255 184; 178 104; (14) 644 4, 92; (15) 178b 1, 600; (16) 390i 166; 715 196f; 360 (Velling o. 1950, Vodder 1941); (17) 644 2, 41; (19) 547 17, 414; 390i 31-33 (m. var.); (20) 360 (Tolstrup, Lild); (21) 521 25; (22) 131 1922/37:3148; 548 2.2, 35; (23) 547 5, 48f og 8, 51; 178b 2, 814 sml. 390f 1, 71; (24) 547 7, 414.

AVERSION MOD HESTEKØD

»Hestens kød var engang Nordboens kæreste føde. Da vore forfædre endnu hyldede Odins lære var hesten et helligt slagteoffer til de høje guder, dens kød blev fortæret ved offermåltiderne og savnedes aldrig blandt højtidsretterne. For at udrydde en af hedenskabets mest indgroede skikke, udslette enhver erindring om den gamle lære, som var forbundet dermed, måtte Nordens kristne apostle prædike mod hestekød som en vederstyggelighed og indprente afholdenhed fra dets spisning. Jo længere

tiden skred frem og jo dybere den kristne lære slog rod, desto mere kom hestekødets velsmag i forglemmelse. Til sidst gik det hos vore fædre over til en afsky mod denne føde, der forplantedes fra slægt til slægt. Man kan ikke med føje lægge andet til grund herfor, thi det er hverken Guds vilje eller Kristi hellige lære, at vi skal holde os fra at spise hestekød« (1809; 1).

Pave Gregor III skrev 732 til ærkebiskoppen i Mainz: »Du har meddelt mig, at nogle fortærer kød af vilde, de fleste kødet af tamme heste; tillad for fremtiden ikke dette, hellige broder. Denne skik må fjernes med alle de midler, der står til din rådighed, og der bør fastsættes en retfærdig straf for alle, der fortærer hestekød; de som gør dette er urene og deres gerning afskyelig«.

I Danmark skulle betales 3 mark til biskoppen og overtræderen skriftligt offentlig. Forbudet blev først ophævet med reformationen 1536.

»Overalt sejrede den nye lære. Så grundig var sejren, at det lykkedes helt at forvende folkets gamle dom om dette dyr. Hesten, det ypperste husdyr, nordboens trofaste, kloge ven, tapper og dog en godmodig slider som han selv, blev nu med ét ved sin død til en uren, forbandet skabning, som ingen kunne røre ved uden at miste sin ære« (2).

Ud over kirkens kamp mod hedenskabets blev forbudet begrundet med, at djævelen deltog i hestens skabelse, derfor er dens kød uspiseligt (3), sml. s. 46; i Vendsyssel sagde man, at hvide heste er urene og uspiselige, fordi den farve, som skulle have siddet i hårene, findes i kødet (4); og på Færøerne siges, at den som spiser hestekød får en rød næse eller et fedtglinsende ansigt, han kan ikke mættes og bliver en frådser, hans sved er ildelugtende og han bliver ikke gammel (5).

Den egentlige årsag til aversionen mod hestekød er uopklaret. Allerede i 300-t diskuteres på græsk område, hvorfor de kristne afholder sig fra hestekød, når Biblen ikke forbyder dem at spise det (6). I den bevarede litteratur omtales fåret og ikke hesten som det typiske offerdyr; hesten var et relativt sjældent, for høvdingene værdifuldt brugsdyr, mens de fleste havde råd til at ofre et får. At kirken forbød de kristne at spise netop hestekød kan skyldes kirkeledernes frygt for at miste arbejdsdyr til klostrene (7); eller man ville udrydde den ældgamle fallosdyrkelse knyttet til hesten (8). Endelig kan aversionen mod heste- og hundekød skyldes dyrets nære forhold til mennesket; man slagter, flår og spiser ikke en god ven og arbejdsfælle, det ville grænse til kannibalisme.

Efter at hesten var blevet en urent dyr kunne »ærlige« mennesker ikke befatte sig med at slagte og flå heste. Det overlod man til natmanden eller rakke-

ren, der i forvejen blev betragtet som en uærlig og uren person. Man havde i Vendsyssel spisebestik, tallerkener osv., som kun blev brugt af rakkeren. Ingen rettede sig efter forordningen helt fra 21. marts 1685, at natmænd, hestegildere, skorstensfjere o.a. skulle regnes for ærlige folk.

Da ingen kunne røre ved en død hest uden at blive kaldt ukristen og en rakker, blev selvdøde heste ikke fjernet fra stedet, hvor de faldt; 1774 kom derfor et påbud om, at enhver bonde skulle lade sin døde hest flå og nedgrave; adskillige steder i landet måtte amtmænd og præster ud for som de første at lægge hånd på de døde dyr og vise, at der ikke var noget uærligt ved at gøre det. En forordning af 31. januar 1794 befaler, at husbonden selv skal sørge for at huden bliver flået af, ingen tjenestefolk og naboer må nægte at være ham behjælpelig dermed.

Men man kunne stadig ikke få folk til frivilligt at udføre, hvad hidtil var anset for en rakkergerning. 2. april 1810 klager den lollandske stiftamtmand Morgenstjerne over, at »almuen lader døde kreaturer ligge ved sine gårde med huden på, hvorefter de med huden begravnes«. Sognefoderne bør strengt overvåge, at man retter sig efter loven, og politimestrene personligt være til stede når en hest skal flås. Den 20. april kunne han bekendtgøre: Det er blevet indberettet, at da en hest kom til skade på en præstegård fandtes ikke alene folkene villige til at aftage huden som en fuldkommen pligt, hvis efterladelse fordrer straf, men endog uden modbydelighed spise af kødet både kogt og stegt, hvilket til opmuntring for andre herved almindeligt bekendtgøres.

Rakkernes slagtning var meget brutal. De nøjedes med at stikke en kort kniv i dyrets bringe, hvorefter det forblødte, og det kunne tage længere tid. Et sted ved Tolstrup stak rakkeren forkert, hesten løb efter ham og han måtte skjule sig i en rævegrav; ved Løgstør løb en hest en halv fjerdingvej med kniven i bringen før den styrtede (9).

Man var så bange for at få øgenavnet rakker, at alle i landsbyen blev kaldt til gården, når en hest skulle flås; selv præsten skulle deltage og oldinge, og et barn i vuggen røre ved dyret (10). På en gård kogte man kødet til grisefoder, lagde det med forke i gruekedlen og tog det op igen med forke, bagefter havde man stort besvær med at rense kedlen for kødets urenlighed. Skindet fik ejeren, resten tog rakkeren med sig, hans familie levede højt på det gratis kød. Ville gårdens folk have kødet, måtte hesten flås i hemmelighed om natten, men det blev hyppigt opdaget, og så digtede man nidviser om dem.

Under belejringen af København 1536 rådede der stor hungersnød bag voldene, til sidst spiste man hunde, katte, frøer og krager, da byen overgav sig var der spist mere end 300 heste (11).

Prisen på de gængse kødvarer steg i slutningen af 1700-t og særlig i begyndelsen af 1800-t som følge af Danmarks deltagelse i Napoleonskrigene; fra både regeringens og privat side påbegyndtes en oplysnings- og agitationskampagne for at overvinde befolkningens uvilje mod hestekødet. 1803 skrives:

– Hvad andet end fra ungdommen af indgroet fordom er det, at vi ikke spiser såvel dette kød som kødet af så renlige dyr som katte og hunde, der dog så let kan skaffes? Andre folkeslag nyder det med velbehag mens vi kaster det unyttet bort og langt hellere betaler okse-, ko-, kalve- og lammekød i dyre domme end bekvæmmer os dertil. Kan man spise det altædende, urenlige svin og den rå østers med appetit, kan man utvivlsomt spise alt spiseligt når blot vi hæver os over vaner og fordomme. Garver Ring lader i sit garveri dræbe årligt omtrent 600 heste og kødet med benene graves ned – få skridt derfra sidder på St. Hans hospital flere patienter, som tre gange om ugen må lade sig nøje med 3 pægle vandgrød efter reglementet. Hvilken behagelig afveksling hvis disse mennesker kunne få hestekød og suppe af benene. Man vil overvinde fordommen så snart man får overbevist sig om, hvor godt dette kød ser ud og hvor behageligt det smager. Hvor ofte sker det ikke, at en ellers frisk og sund hest brækker et ben eller får anden skade så den må dræbes, det ypperligste kød kastes for rov-fugle og hunde. På Veterinærskolen dræbes omtrent 50 heste om året. Alle, der ikke er døde af en ubehagelig indvortes sygdom eller hvis muskler skal bruges til anatomi, spises af eleverne og andre. Når en bondekarl har været der et par dage som lærling finder han velbehag i dette kød uden anden opmuntring end sine kammeraters eksem-

En gyngehest fra o. 1880. Tegning fra Niels E. Nielsen: *Hestens Aartusinde*, 1913.